

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2161/2019
15.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија, Божидара Вујичића председника већа, Весне Субић, Јелице Бојанић Керкез, Јасминке Станојевић и Весне Поповић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Здравко Петровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5545/2018 од 29.01.2019. године, у седници већа одржаној дана 15.07.2020 године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5545/2018 од 29.01.2019. године и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 5545/2018 од 29.01.2019. године, тако што се одбија жалба тужене као неоснована и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 11508/2017 од 22.03.2018. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писаног отправака решења.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 11508/2017 од 22.03.2018. године, ставом првим и другим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе; усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због умањења животне активности исплати износ од 300.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљеног страха исплати износ од 200.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу којим је тражено да суд обавезе тужену да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљеног страха исплати разлику између досуђеног до траженог износа од 300.000,00 динара, односно за износ од још 100.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 165.300,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5545/2018 од 29.1.2019. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда садржана у ставу другом изреке и одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због умањења животне активности исплати износ од 300.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда садржана у ставу трећем изреке и одбијен као неоснован тужбени захтев у делу којим је тражено да се обавезе тужена да на име накнаде нематеријалне штете због претрпљеног страха исплати износ од 200.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом трећем изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу петом изреке и обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 99.300,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име накнаде трошкова жалбеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у смислу члана 404. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018, у даљем тексту: ЗПП).

Ревизија тужиоца је дозвољена у смислу члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. става 2. тачке 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11... 87/18), на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је решењем Војног суда у Београду Кр 85/2001 од 22.05.2001. године, тужиоцу одређен притвор почев од 21.05.2001. године, због постојања основане сумње да је учинио кривично дело злоупотребе службеног положаја из члана 174. став 1. КЗ. Решењем Војног суда у Београду Кр 55/2001 од 25.05.2001. године, тужиоцу је укинут притвор на предлог војног тужиоца. Решењем Вишег суда у Београду К 1958/2010 од 10.03.2014. године, које је постало правноснажно 31.03.2014. године, обустављен је кривични поступак, због наступања застарелости. Наредбом начелника Генералштаба ВЈ бр. ...-141 од 28.05.2001. године, тужилац је удаљен са дужности почев од 21.05.2001. године, а наредбом од 18.07.2003. године, тужиоцу је престала професионална војна служба због стицања услова за остваривање старосне пензије. Пре одређивања притвора, тужилац је био на функцији начелника ... центра Генералштаба ВЈ и предавача на Војној академији. Тужиоца је тешко погодио притвор и изазвао код њега интензивно и продужено трпљење психичких тегоба.

На основу налаза и мишљења вештака утврђено је да је тужилац током притвора и после пуштања на слободу, трпео страх високог интензитета у трајању од 10 дана, страх средњег интензитета у трајању од месец дана и страх слабог интензитета у трајању од 1-2 месеца са елементима ПТСП-а и израженом депресијом средњег степена због које се и надаље лечи. Тужилац трпи изражен душевни бол јаког интензитета, теже се прилагођава новим условима и тешкоћама живота, те му је смањена свакодневна активност и радост живота и потребан већи напор за сваку рекреативну и радну активност. Тужилац због притварања поред ПТСП-а болује и од хипертензије, па је умањење ЖА по оба основа утврђено у висини од 15%. ПТСП је коначна дијагноза коју је поставио психијатар, а хипертензија је свој коначан ток попримила 28.11.2002.

године, с тим да су и ПТСП и хипертензија настале као последица тужиочевог боравка у притвору. Утврђено је да су болести због којих постоји умањење опште животне активности код тужиоца добиле су свој коначан облик 24.04.2014. године као и да су наведене болести проузроковане боравком тужиоца у притвору.

На овако утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилном применом материјалног права и то члана 584. став 1. тачка 1) и став 2) истог члана Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014), члана 172. и члана 200. Закона о облигационим односима, у вези члана 232. Закона о парничном поступку, усвојио тужбени захтев и обавезао тужену да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због умањења животне активности и претрпљеног страха, исплати наведене износе са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате као и да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка. Првостепени суд је нашао да приговор застарелости потраживања истакнут од стране тужене, није основан у смислу одредбе члана 591. Закона о кривичном поступку, с обзиром на чињеницу да тужилац накнаду штете није могао да тражи све до правноснажног окончања кривичног поступка. По мишљењу првостепеног суда, рок застарелости не почиње да тече од момента настанка штете, односно сазнања оштећеног за штету, већ од момента наступања правноснажности одбијајуће или ослобађајуће првостепене пресуде.

Другостепени суд налази да је првостепени суд правилно утврдио чињенично стање али није правилно применио материјално право када је нашао да је приговор застарелости неоснован. Према мишљењу другостепеног суда, правилна оцена приговора застарелости потраживања подразумева утврђење чињенице када је штета настала и када је оштећени за штету сазнао. Имајући у виду да из налаза и мишљења вештака неуропсихијатра произлази да је болест која је проузроковала умањење животне активности тужиоца, добила свој коначни облик у новембру 2001. године, тј. 6 месеци након изласка тужиоца из притвора (када је болест прешла из акутне у хроничну фазу), другостепени суд закључује да управо од тада почиње да тече рок застарелости тужиочевог потраживања, сагласно члану 376. став 1. ЗОО. С обзиром да је тужилац поднео тужбу 25.08.2014. године, другостепени суд је оценио да је тужиочево потраживање нематеријалне штете по основу умањене животне активности, застарело. Такође, по мишљењу другостепеног суда застарело је и тужиочево потраживање нематеријалне штете за претрпљени страх, с обзиром да је тужилац поднео тужбу 13 година након престанка страха.

По оци Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужиоца указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право, када је увојио приговор застарелости потраживања. Одредбом члана 591. ЗКП прописано је да право на накнаду штете застарева за три године од дана правноснажности првостепене одбијајуће или ослобађајуће пресуде, односно правноснажности првостепеног решења којим је поступак обустављен или оптужба одбијена. Из цитиране законске одредбе произлази да се није стекао основ да тужилац покрене поступак за накнаду нематеријалне штете све до окончања кривичног поступка који се водио против њега, а који је правноснажно окончан 31.03.2014. године. Осим тога, тужена је одговорна за нематеријалну штету насталу у виду умањења животне активности тужиоца, будући да је налазом и мишљењем вештака утврђено да су обољења услед којих је дошло до умањења животне активности код тужиоца, настала као последица притвора, односно да постоји узрочно – последична веза између времена проведеног у притвору и насталих обољења, независно од дужине трајања притвора, ради чега је тужена обавезана на накнаду нематеријалне штете, у смислу одредбе члана 172. ЗОО, којом је прописано да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу

у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Одредбом члана 584. став 2. Законика о кривичном поступку, тужена је обавезана на накнаду нематеријалне штете.

При одређивању висине накнаде за тражени вид штете, по оцени Врховног касационог суда првостепени суд је водио рачуна о свим објективним и субјективним околностима које утичу на природу и тежину душевних болова насталих услед неоснованог лишења слободе, као што су дужина трајања лишења слободе, породични и лични статус тужиоца, тежина кривичног дела које му је стављено на терет, ранија неосуђиваност тужиоца, услови боравка у притвору, као и значај повређеног добра и циљ коме служи ова накнада. Првостепени суд је правилно указао на низ околности које утичу на одмеравање новчане накнаде за овај вид штете, пре свега на чињеницу да је тужилац провео у притвору 5 дана, да су се болести због којих постоји умањење опште животне активности тужиоца, формирале током његовог боравка у притвору и добиле коначан облик 24.04.2014. године.

Ради наведеног, Врховни касациони суд је оценио да се висина накнаде штете досуђене првостепеном пресудом може се сматрати правичном према сврси и циљу коме та накнада служи, односно да су износи накнада адекватни.

Из свих наведених разлога Врховни касациони суд је преиначио другостепену пресуду, жалбу тужене одбио као неосновану, и потврдио првостепену пресуду.

Сходно коначном успеху тужиоца у спору, по оцени Врховног касационог суда правилна је и одлука првостепеног суда о трошковима парничног поступка садржана у ставу четвртог изреке првостепене пресуде, јер је донета правилном применом члана 153. и 154. ЗПП, због чега је преиначена другостепена пресуда у ставу трећем изреке и првостепена пресуда у овом делу потврђена.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

Како је тужилац успео у поступку по ревизији, овај суд му је применом одредби члана 153. и 154. ЗПП досудио износ од 18.000,00 динара, на име састава ревизије, према важећој Тарифи о наградама и накнади трошкова за рад адвоката и одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**